

GYMNASIUM

v době vrcholící normalizace.

Samizdat Ěčka k 100. výročí českého gymnasia v Jihlavě

Tento text původně vznikl na výzvu vedení školy, které shánělo příspěvky do almanachu k tomuto výročí. Naše zážitky z dob studia byly opravdu bohaté a text nemohl být vzhledem ke svému rozsahu zařazen. Proto přicházíme s tímto vydáním nejen pro bývalé studenty Ěčka, jejich přátele a spolužáky z jiných ročníků, ale i pro naše děti a rodiče, kteří se možná dozvědí něco nového.

Normalizační čistky a prověrky byly koncem sedmdesátých let minulostí a Charta 77 naleptala soudruhům zdání hotového díla. Přelom 70. a 80 let se tak stal přelomem, který nakonec vedl k listopadu 1989. A jak tuto dobu vnímala naše generace maturující těsně po roce 1980?

Normalizovaná budova

Prvním dojmem se pro mě stala postupná normalizace samotné budovy gymnasia. Jako dítě školu povinné jsem gymnasium navštívil. Ve srovnání se základní školou ze šedesátých let mě uchvátila majestátnost této staré budovy. Velké centrální kamenné schodiště se zdobeným litinovým zábradlím, mohutné profilované dveře z masivního dřeva, vzorovaná dlažba. Zkrátka „ústav“ kde lze nabýt klasického vzdělání. Proč užívám v této souvislosti slovo gymnázium v původní podobě? Protože se to kryje s dobou, kdy pravidla českého pravopisu tuto novější variantu začala preferovat. My hrdí studenti jsme si zakládali na tradici a psali jsme to tvrdošíjně postaru. Vždyť mnoho z našich rodičů i prarodičů na této alma mater studovalo a starší sourozenci se na nás vytahovali, že právě na tomto ústavu již studují.

Když jsem roku 1978 do školy přišel, litinové zábradlí již bylo pryč a na sloupech zábradlí na nás dohlíželi soudruzi Lenin s Gottwaldem, jemuž studenti do napřažené ruky s oblibou dávali ohryzek od jablka nebo cigaretu. Na čas se tak tento prostor stal nejstřeženějším ve škole. Naštěstí nebyly v té době kamery a ředitel se musel spolehnout jen na bystré oko svých informátorů.

První den se mě doma zeptali, koho máme za třídního a do které učebny chodím. Reakce na moji odpověď mě překvapila: „Profesorka Bednářová? Ta mě taky učila. Je to ta učebna, kde je vydavací výplň ve dveřích? To je naše třída. Tu výplň kdysi jeden spolužák vykopl a tam jsme potom sledovali, zda už profesor kráčí po chodbě“. Klasické dveře se bohužel staly vbrzku dalším objektem normalizace budovy, stejně tak jako okna a fasáda. Uměleckým vrcholem bylo natření soklu školy temně rudou barvou odstínu býčí krve. Podle „zaručených fám“ to mělo být zavrcholení snahy ředitele ukázat, že „tato škola pevně stojí na rudých základech“. Co si o řediteli myslí, vyjádřili přímo na nich studenti vyšších ročníků neuctivým nápisem. A tak zase bylo co hlídat. Fasáda je naštěstí již zpět v plné kráse a to včetně oken. Pouze minimalistické papundeklové dveře do tříd stále hyzdí dojem z majestátních školních chodeb.

Samostatnou kapitolou byl školní dvůr, v té době lemovaný mohutnými kaštaný a užívaný jako příležitostné hřiště. Jako nadšení basketbalisté jsme se pustili se spolužáky a s podporou tělocvikáře do osazení košů a vylepšování hřiště. Asi pod dojmem amerických filmů jsme na chvíli podlehli iluzi, že to bude správné místo na aktivní trávení přestávek. Ven nás o přestávkách nepustili a hřiště vzalo za své. Nejdříve padly kaštaný, poté zanikl i dvůr. Podobný osud potkal i sousední hřiště, kde přístavba Kremlu a poté i škol výrazně omezila jeho velikost i okolní zeleň. A tak naše alma mater žije jako tradiční „ústav“ již jen v našich vzpomínkách.

Začínáme studovat

Naše studium začalo tradiční bramborovou brigádou, která se jako obvykle z plánovaného týdne protáhla až na týdny tři. Školní rok tak začínal jaksi nanečisto a opravdu jsme začínali, až když bylo sklizeno. Ruční sběr brambor byl vhodnou příležitostí na laškování s děvčaty, která klečela v brázdě. Chlapci nosili nasbírané košíky a vysypávali je do traktorových vleček. Ze začátku to byla legrace, když už se na poli objevila jinovatka a brambory jsme vydlobávali se ztvrdlé hlíny, zmrzl i náš úsměv na rtech. Zvláště u polí, kde byly brázd tak dlouhé, že se dalo pozorovat zakřivení zemského povrchu. Tak jsme se rozptylovali jednoduchou hrou, která nás provázela po celá studia. Na určitý signál, museli všichni hráči provést předepsanou činnost. Nejfrekventovanější byl „Tuhýk“, kdy všichni museli strnout v pozici, ve které se nalézali a „Řepa“, kdy bylo nutno zaujmout horizontální pozici tj. obvykle v čerstvě rozorané brázdě. Tato zdánlivě stupidní hra se stala zdrojem mnoha nezapomenutelných situací a gagů.

V našem ročníku jsme dostali přiděleno písmeno E. Třídy A-C byly „rychlení“ absolventi 8.tříd, Efko humanitní třída s omezenou matematikou, zato s povinnou latinou. Na ĚČKO jsme začali být hrdí a časem si vytvořili i svoje logo a pověst. Pro profesorský sbor jsme byli „nojo zase ti Ěčkaři“.

Hned začátkem roku začala povinná „verbovka“ do SSM. Šťastnější spolužáci z venkova se úspěšně vymluvili na to, že jsou organizováni u nich doma. Zato na jihlavské

nastal hon. Všichni to otráveně, leč pragmaticky podepsali, jen spolužák Martin trval na zásadovém postoji. Došlo i k předvolání rodičů do školy a členství jejich syna bylo nařízeno. Byla to zvláštní doba, kdy se doma mluvilo jinak, než na veřejnosti, a kdy většina lidí dělala nesmysly, o kterých věděla, že nesmysly jsou, ale zlaté pravidlo doby bylo „splynout s davem“. Stačilo nejmenovat třídní funkcionáře (předseda, pokladník, nástěnkář a reflektor mladých), zaplatit příspěvky a tím povinnosti skončily. Vždyť šlo jen o procenta. A co je to reflektor mladých? Tato speciální funkce měla posvítit za závažné nešvary ohrožující budování světlých zítřků, jako například zhasínání světel ve třídě, správnou obměnu ručníků, které musel každý student donést z domu a mít ho jako v mateřské školce na odděleném háčku, hlásit nedostatky v pořádku a podobné koniny.

Výzdoba třídy byla dalším oříškem. Musela být dostatečně ideologická a tak na povinné nástěnce k VŘSR a podobným výročím nebylo místo na normální informace, natož na ty studentské. Na to byly k mání pouze naše oběžníky, tj. kreslené pozvánky na různé akce. Další povinností bylo umístit nad tabuli nějaké úderné heslo. Abychom se vyhnuli největším hovadinám, zvolili jsme údernickou parafrázi na olympijské heslo a na skok do výšky. Rudá písmena vyřezaná z polystyrenu jsme proto přilepili na krásnou dřevěnou latku. Nápis znějící „Překonej sám sebe“ se tak stal výzvou vpravdě atletickou. Později přišel další příkaz vyzdobit do té doby strohé a prázdné stěny učeben nějakou výzdobou. Tentokrát jsme přišli s řešením vpravdě kreativním. Nechali jsme se vyfotit a na stěnu umístili našich 30 portrétů formátu A3 a to ještě v bílé paspartě. Stěnu jsme tím opravdu dokonale zaplnili, jen někteří pedagogové si museli chvíli zvykat, že vidí naše „držky“ v hodinách hned dvakrát.

Dobový vtip říkal, že socialistické hospodářství má 4 kritická období: jaro, léto, podzim a zimu. Když na Silvestra 1978 přišlo prudké ochlazení, došel tento vtip svého naplnění v podobě téměř celého měsíce uhelných prázdnin. Tím jsme sice přišli o jarní prázdniny i lyžařský kurz, ale kreativní pojetí SSM a jedno razítko nám umožnilo hned v tomto roce získat slevu na cestu vlakem do Krušných hor, kde jsme si sami zajistili ubytování v odstavených karavanech v Perninku, krásně si zde zalyžovali i oslavili Silvestra. Byla to jedna ze zásadních akcí, která vytvořila „zdravé jádro třídy“. K němu se přidávalo takzvané rozšířené zdravé jádro, zcela neformální a neohraničená skupina studentů z okolních tříd a to i z těch vyšších.

Kulturní vyžití

Naším heslem bylo, že svůj život nechceme žít, ale prožít. A tak jsme chodili předlouho do tanečních, navštívili mnohé plesy, měli jsme předplatné v Horáckém divadle, kde se nejoblíbenější hrou stala Nejkrásnější válka nebo nezapomenutelný herec Jaromír Crha v roli Lakomce. Dnešní fanoušci starého Brůny by byli jistě u vytržení. Rovněž jsme si vyhlásili neoficiální anketu o herce, který při vypjaté roli doprskne z forbíny nejdál do hlediště. Vítěze z pochopitelných důvodu nebudu jmenovat.

Protože pražská divadla po venkově moc nejezdila, chodili jsme do kina, na co šlo. V Jihlavě promítalo 5 kin, ale stejně nejlepším zážitkem byl na Letňáku. Ležet ve společnosti dívk na travnaté stráni a dole v údolí na ohromném plátně běžela třeba Horečka sobotní noci. Co víc si může teenager přát. Výběr filmů byl dost omezený, spousta filmů byla v trezoru, normalizační filmy stály za „starou Belu“ a filmy ze spřátelených států se nedaly sledovat vůbec. A tak jsme třeba chodili do kina Dukla, kde pouze od

3 hodin odpoledne dávali Voskovce a Wericha, v té době téměř disidenty, a to jako představení pro důchodce. Samostatnou kapitolou byla povinná návštěva sovětských filmů. Musím říct, že před jejich výběrem (nevím, kdo se o to zasloužil) musím smeknout klobouk. Ve filmu Djadja Vaňa v originále jsme se mohli ponořit do tajů hlubin ruské duše a přestat se některým věcem divit. Děrsu Uzala, film o sibiřském lovcí poodhalil další věci. Vrcholem byl film Sibiriáda v plném provedení, které trvalo snad 4 hodiny. Kdo vydržel, respektive se mu nepodařilo proklouznout pedagogické ostraže, dozvěděl se ten zbytek. Jakou studijní materiál pro zájemce o ruské dějiny mohu jen doporučit.

Knižky byly dalším fenoménem. Pamětníci Knižních čtvrtků pochopí naši fascinaci dobrými knihami, pokud se je podařilo sehnat či alespoň vypůjčit. Tolik knih jsem snad již nepřečetl jako za svého studia na gymnáziu, z čehož byla notná část pod lavicí. Jaké osvěžení ve srovnání s tehdejší encyklopedickou výukou literatury v podání prof. Pohořelého (I. Život, II. Dílo). O knihách se totiž dalo mezi studenty, na rozdíl od výuky, diskutovat a vybírat si i ty nevyučované autory.

Největší koncertní sál (Jihlavě stále chybí), kde se mj. konaly do zákazu oficiální Seznamovací večírky školy, byl ve Velkém Beranově. Poté zbyl už jenom Dělnák, jehož balkon se třeba při koncertu Olympiku pod nápořem výkonné zvukové aparatury znatelně hýbal. Na neoficiálních scénách byly známé jihlavské Dostavníky, hrála „plynárenská“ skupina Kyvadlo, nebo komponující Vláda Krpálek a jeho Střepy. Kulturním fenoménem Jihlavy té doby byl klub Kafemlejnek v Joštově. Do vzpomínek se dere koncert Wabiho Daňka, který se spontánně přesunul pod červený buk u sv. Jakuba, nebo koncert Pepy Nose na Hrádečku. Zato na koncert Jaroslava Hutky v Dělnáku jsme marně čekali několik hodin, než se nešťastný pořadatel dozvěděl, že Hutka byl kdesi cestou do Jihlavy zatčen. Věru nebylo lehké v té době „jít za kulturou“.

Druhý ročník byl ve znamení Spartakiády. Prof. Hautovi a zejména poté prof. Paulusovi patří dík za to, že jsme si nakonec dokázali v dorostenecké skladbě najít jisté zalíbení a podařilo se nám si zpestřit studentský život. Závěrečný pobyt v Praze stál zato. Zatímco ostatní cvičenci se rozhořčeně mačkali na Strahově u nástupu do oficiálních spartakiádních autobusů, tým našeho ústavu v čele s profesory běžel jako jeden muž přes stráně Petřína, Kampu a Karlův most na expresní autobus do Kobylis, kde jsme byli ubytováni. Měli jsme tak každý den dlouhé volno a díky spartakiádnímu odznaku mohli zdarma procestovat celou Prahu, navštívit snad všechna muzea a galerie a shlédnout několik dobrých divadelních představení např. ústeckého Činoherního studia či v divadle Na zábradlí.

Každoročním zpestřením byla v oněch časech branná cvičení, z nichž připomenu jedno. Naše třída měla tehdy jako posilu bobtaila jménem Fido. Ráno jsme se shromáždili v učebnách, kde byl školním rozhlasem vyhlášen požární poplach. S výkřiky „Škola hoří, přikládejte!“ se studenti shromáždili na dvoře, kde byl projev ředitele na téma „Zlí Američané nyní mají ty laserové (vyslovuj, jak je psáno) zbraně a proto musíme být připraveni.“ Studenti začali tleskat a Fido výt, pročez musel být vyveden. Naše cesta vedla přes Pančavu na Prasečák, kde nás zasáhly „bojové plyny“. Na to jsme byli připraveni. Vytáhli jsme vyfasované plynové masky a povinně jsme se soukali do pláštěnek. Na nohy a ruce se navlékaly igelitové pytlíky a upevňovaly se zavařovacími gumičkami. Ani nemá tvář nepřišla zkrátka a Fido byl ochráněn. Jen plynovou masku díky svojí velikosti chudák neměl.

Studentské akce

Na jaře 1980 pořádali redaktoři Mladé fronty Krasl-Kovařík-Neff pro svoje čtenáře při příležitosti 560.výročí rekonstrukci bitvy u Sudoměře. Podmínkou bylo dobové oblečení a zbraně vyrobené z výtisků tohoto deníku. To byla pro naše Ěčko výzva: „Budme husity bratři a sestry!“ Naše třída se po odpolednách měnila v manufakturu na výrobu zbroje. Brzy jsme měli z papíru nejenom meče, halapartny, sudlice, ale i helmy. Režné látky a jutové pytle se měnily v šat, staré punčocháče došly k milosti po jejich obarvení. Naše družina čítající na 15 lidí mohla vyrazit. A vyrazila důsledně stylově jen v tomto oblečení a s dekami. K jídlu pouze chleba, uzené maso a něco zeleniny – to vše naloženo na dřevěný žebříňáček. Už naše shromáždění na Hlavním nádraží v Jihlavě vyvolalo náležitou pozornost. Od dráhy jsme do Sudoměře dorazili po svých a hned si s organizátory padli do oka. Když zalistujete dobovými novinami a časopisy, včetně Vlasty, uvidíte na většině fotografií někoho z nás. Dodnes si promítáme film, který jsme z této výpravy natočili.

Zocelení bitvou jsme plánovali další akce. Jedna z těch velmi úspěšných byla ta pod názvem „S kýblem na hrad“. Všichni vyzbrojeni kbelíky jsme vyrazili na Roštejn, kde právě skončila velká stavební rekonstrukce. Sprátený kastelán Hošek dostal zapálené uklízeče, jejichž odměnou byla noc na hradě. Od té doby znám Roštejn i poslepu. Atmosféra noční hry v jeho spletitých prostorách se nedá popsat.

Podobnou hru jsme si neplánovaně zahráli po skončení práce s vyklízením stavební suti v prostorách diagnostického pavilonu jihlavské nemocnice, kde jsme byli školou přiděleni na brigádu s cílem „zachránit skluz při jeho výstavbě“. Dodnes vzpomínám při čekání na rentgen, jak nádherné prostředí pro bojovou hru skýtal prostor se zcela spletitým půdorysem a mnoha dveřmi.

Dalším hřebíčkem do rakve naší důvěry ve vedení ústavu se stalo ve 3.ročníku těhotenství spolužačky Jitky, která snad i díky nám a podpoře části profesorského sboru nebyla vyloučena ze studia a zvládla bez odkladu s námi i odmaturovat. Její svatba a poté křtiny dcery se staly příležitostí ke stylovým akcím. Na loučení se svobodou jsme dorazili ve stylu národního obrození ve fracích, cylindrech a dámy v róbách a kloboucích. Křtiny oslavila krojovaná mládež za zpěvu lidových písní.

Útok na tradiční pojetí gymnázia pokračoval ve 4.ročníku tzv. polytechnizací, což byla snaha omezit humanitní vzdělání a nahradit ho jakousi pseudoprůmyslovkou. Za tímto účelem byl angažován odborník s titulem PaeDr., který nám po odpolednách diktoval složité definice, které poté i zkoušel. Namátkou si vybavuji: „Pilování je oddělování materiálu mnohozubým nástrojem.“ Uprímně řečeno, kdybychom probírali základy technického kreslení, bylo by to alespoň užitečné. Vrcholem byla exkurze v Motorpalu završená písemkou na téma „Co jsem viděl v Motorpalu“. Tento předmět jsme přežili pouze díky tomu, že jsme si cestou z oběda z intru na Žižkově ulici udělali zastávku v zahrádce na Hlíně.

Ve školním životě jsme stále více naráželi na Absurdistan, na což jsme reagovali snahou vytvářet si svoje paralelní světy, svoje recese a upevňovat svoje přátelství. Na jednu věc jsme totiž přišli. Přítel zůstane přítelem a to co se člověk smysluplného naučí nebo hezkého prožije, to už mu nikdo nevezme. A svoboda, ta je především stav mysli. A naše myšlení se spoutat nedalo.

Ve 4.ročníku to bylo nejdříve tablo. Náš originální koncept s velkou společnou fotkou ve stylu secese, který poté zvítězil jako nejlepší jihlavské tablo toho roku, postihl

na poslední chvíli příkaz: „Musíte mít na tablu portrétní fotky!“ Jak je ale skloubit s již hotovým konceptem? Vyřešili jsme to šalamounsky. Vyfotili jsme se ve dvojicích, tak jak jsme spolu seděli. To nemůže být odmítnuto. Fotky byly barevně provedeny ve stylu starých kabinetek. Jen ředitel, který nabízené focení odmítl, působil na tablu se svoji oficiální fotkou jako pověstný kůl v plotě.

Chtěli jsme se vyhnout i trapnosti nicneříkajících maturitních stužek, a proto jsme si místo nich udělali svoje speciální odznaky, které jsme si rozdali na vlastní akci. Vedení ústavu trvalo na oficiální stužkovacím večírku, který by byl plně pod kontrolou. My zas chtěli mít svoji svobodu, že stupidní stužky s cenzurovaným heslem nechceme. Pak přišel striktní příkaz. Dali jsme tedy několik návrhů duchaplnějších hesel. Všechny byly zamítnuty. Protože jsme už znali pravidla Absurdistanu, jako poslední záchranu jsme zvolili nic neříkající větu „Ruce plné pomerančů“, která se stala předmětem delšího hloubání ve vedení školy, co že je to za provokaci. „To jako že nejsou k dostání pomeranče?“, děl ředitel. Naštěstí to zachránila pohotová spolužačka odpovědí, že to symbolizuje to, jak nás studium obohatilo, že odcházíme a obrazně máme plnou náruč tohoto nedostatkového tropického ovoce. Alternativně jsme prožili i maturitní ples, kdy jsme namísto poslouchání projevů raději obešli jihlavské hospody a za zpěvu Gaudeamus igitur vybrali něco peněz do buřinky.

Poprava Puberty

Vyvrcholením naší snahy o veselý studentský život se stala aprílová akce „Poprava Puberty“. Jednalo se přitom v pořadí už o třetí aprílovou akci studentů. V prvním roce se o rok starší kolegové z Céčka vypravili na procházku po městě v husitských krojích a testovali reakci i smysl pro humor našich spoluobčanů. Ne všichni ho osvědčili a například postarší soudružka v prodejně oděvů odpověděla na dotaz „Přišly již ty nové drátěné košile sestro?“ slovy „Svěrací kazajku na vás chuligáni!“.

V dalším roce se uskutečnila fingovaná Aprílová svatba na jihlavské radnici. Mohutný dav různorodě ustrojených studentů zinscenoval k obecnému veselí ve vchodu radnice velkolepou variaci na svatební téma. Došlo i ke shluku občanů s dotazy jako „To jsou naši nebo cizinci?“ Městská doprava projíždějící zúženým koridorem okolo letitého plechového plotu staveniště Prioru naštěstí nebyla zastavena a tak nemusel přítomný příslušník SNB zasahovat.

Na třetí ročník Aprílu jsme se připravili důkladně s cílem provést důstojné rozloučení s našim studiem a naší pubertou. Postupně vznikl téměř divadelní scénář a obsazení hlavních postav příběhu. V kotelně školy mezitím vznikala postava Puberty (zde se opět potvrdilo, že vstřícný školník je nezastupitelnou oporou studentů). Na Hlíně bydlící bývalý příslušník SNB choval, v té době nepřilíhš rozšířené, koně a měl i bryčku. K našemu podivení souhlasil a na akci se vystrojil do lesácké uniformy. Sešli jsme se v Husovce před Zdravkou. Kočár s královskou rodinou, kapela, zbrojnoši a na konci dva kati vezoucí na sudoměřském žebříňáčku Pubertu. Dav krojovaných i nekrojovaných studentů prošel za spontánního vyvolávání hesel „Ať žije první duben!“, „Ať žije král!“ či „Smrt Pubertě!“ ulicemi Husova, Palackého a Benešova. Nebylo záměrem organizátorů, že z toho vznikla dokonalá parodie na prvomájové průvody. Kočár objel po pravé straně náměstí (Míru) a dorazil na Jakubské náměstí. Zde král Pindulín I. slavnostně rozepnul „zip jara“ a vyhlásil za skandování davu rozsudek nad naší Pubertou. Naposled jí všichni zazpívali hymnu pubescentů od Vodňanského a Skoumala

„Jedné noci puberta“ a kati se jali tupou pilou oddělit její dřevnatý krk. Průvod poté prošel městem zpátky a u Legiodomu přezdívaného Kasino se rozpustil.

Celá akce proběhla hladce a vzhledem ke zvolené trase a intenzitě dopravy v té době bez jakýchkoliv rušivých incidentů. O to větší bylo naše překvapení, co následovalo den poté. Všichni, koho udali někteří uvědomělí jedinci, byli shromážděni a střeženi v kanceláři zástupce ředitele. Netušili jsme, že vedení školy bylo tak zdatné v estébáckých metodách vedení výslechů. Do ředitelny jsme chodili po jednom a výslechy probíhaly, s výjimkou fyzického násilí, jako podle příručky Stb. „Sedni si na židli!“, z každé strany dotíral jeden vyslýchající: „Byl jsi označen za hlavního organizátora. Ten a ten to o tobě řekl. Řekni další jména, je to polehčující okolnost. Kdo to organizoval? Kdo ti o tom řekl? Jméno! Jméno! Řekni jméno!“ Naštěstí jsme nebyli ani hloupí ani zbabělí. Vždyť filmy o partyzánech byly povinné už na základce.

A tak začal kolotoč na tu dobu obvyklých obvinění. „Pobouřili jste pracující ženy z Modety, která šly tou dobou z práce. Stěžovaly si a sepsali petici žádající exemplární potrestání. Blokovali jste dopravu. Akce nebyla nikým schválena. Žáky školy jste i ve volném čase a neměli jste souhlas. Porušili jste vyhlášku č. 100 o provozu na pozemních komunikacích.“ Nic nám nepomohl argument o odborném doprovodu bývalého příslušníka SNB, neboť prý nebyl ve službě a neměl uniformu. Ředitel školy trval na vyloučení minimálně desítky studentů 14 dnů před maturitními písemkami. Díky statečnosti části pedagogického sboru to naštěstí skončilo „jen“ několika trojkami z mravů a ředitelskými důtkami. Bohužel části aktérů to uzavřelo cestu na vysokou školu.

Věrolomnost ředitele se naplno projevila nedlouho potom, kdy nám říkal při udělování trestů: „Škoda, že jste za mnou nepřišli předem, mohla to být podařená studentská akce.“ Protože jsme v té době nechtěli být už jen pasivními konzumenty, chtěli jsme do Jihlavy přivést něco hodnotnější kultury a podařilo se nám dohodnout představení Romea a Julie v provedení pražského Divadla na okraji v hlavní roli s Ondřejem Pavelkou. Dali jsme do toho naše úspory a těšili se, že spolužáci z nižších ročníků budou mít vhodné doplnění předmětu Literatura. Celou akci jsme řádně ohlásili i na vedení školy, kde nám bylo řečeno: „No nevím, jestli vám dojde dost lidí.“ Tuto větu jsme pochopili záhy, když jsme se snažili pozvat studenty z nižších ročníků. Vykulení studentíci nám sdělili, že ředitel osobně obcházel třídy a říkal: „To Ěčko zase něco kuje, to zas budou padat důtky!“, což nebylo pochopitelně dobrou motivací pro účast. Tak jsme byli nuceni nabízet vstupenky široké veřejnosti a to i na ulici. Děvčata z naší třídy zase nějaký dobrák udal a ředitel měl hned jasno, že se to neslučuje se socialistickou morálkou, aby „se děvčata prodávala na ulici“. Přes počáteční zoufalství se podařilo sál v Divadle na kopečku slušně zaplnit a díky tomu, že nám režisér Zdeněk Potužil pár korun odpustil, nemusela být naše třída prvním soukromým sponzorem kultury v éře vrcholící normalizace.

Poslední zvonění, tradiční maškarní dovádění v jihlavských ulicích bylo toho roku zakázáno. Byl přísný zákaz opustit školní budovu. Tečka. Když tečka, tak tečka. Nic přece nezakazovalo provedení této akce v budově školy. A tak naše třída nastudovala sérii komediální cirkusových čísel doprovázených živou kapelou, jejichž vyvrcholením bylo odhalení sochy Diskobola s využitím písně z výše zmiňované hry Nejkrásnější válka. Poctivě jsme obešli všechny třídy, jejichž studenti mohou dodnes vzpomínat na Cirkus E, namátkou na provazochodkyni, fakíra, siláka ohýbajícího železo, tanečnice Zwei Kessel Buntes nebo souboj s anakondou či medvědem.

Nezapomněli jsme

Mladším studentům, zastrašeným represemi, zašla bohužel na mnoho let chuť na aktivní pokračování v tradici aprílových oslav. Jen my absolventi z různých tříd jsme se ještě několik let scházeli každý první pátek v měsíci v Kasínu, díky čemuž proběhly další 3 menší aprílové akce. Při běžeckém Memoriálu pojmenovaném po řediteli, jehož start byl u budovy školy, vedla trasa závodníky ve spacích úborech přes 5 hospod, přičemž cíl ležel symbolicky na blázinci. Ke zděšení vrátného proběhl peloton podivně oděných postav za výkřiků „Domů, domů!“ kolem závory ústavu. Další rok proběhl vzpomínkový akt s kladením věnce u budovy školy s nápisem „Láďo, nikdy nezapomeneme“. Poslední ročník sestával z instalace alternativního označení školy cedulí s nápisem „Skůtrovo nereálné gymnázium“.

Opravdu jsme nezapomněli. Ještě po letech to všichni máme v sobě jako velkou křivdu a podraz na našich ideálech mládí. A tak často svět přichází nejen o básníky, ale i o lidi s chutí dělat něco navíc. Naštěstí jsme potkali i profesory, na které vzpomínáme s láskou. Namátkou profesor Klika, který v nás probouzel vztah k umění s nezapomenutelnými plenéry ve Smetanových sadech, profesorka Kubová zapalující žáky pro hudbu. Nezapomenutelná profesorka Kučerová, žena s velkým srdcem, která dokázala naučit matematiku i netalentované počtáře a s nadhledem komentovala výkony spolužáka Slávka, který dokázal obkreslit úlohu z deskriptivy systémem zleva-doprava a odshora-dolů, na což je také zapotřebí jistý talent. Mr. Hudec a jeho vyprávění o Velké Británii nám zase dalo pevné základy angličtiny a to i přesto, že mnoho z nás se naučilo jako první frázi: „Excuse me Sir, I have a headache“. Profesor Kovařík, při jehož vyvolání pokynutím hlavou vstávali dva studenti najednou, nás dostal na ruštinu až ve čtvrtém ročníku a díky němu jsme odmaturovali bez problémů. Legendární byli v té době i profesori Ryška a jeho přísný metr „Bylo to mezi jedničkou a dvojkou, ale dávám ti trojku, aby ses učil.“, nebo Lhotka se svými, od starších sourozenců dopředu anoncovanými, chemickými příběhy: „Jak paní uschlo dítě“ a „Proč mají mušketýři široké klobouky“.

Nakonec bych rád poděkoval naší báječné třídní profesorce Bednářové, která měla pochopení pro duši studenta a která nás vždy podržela.

Při vzpomínkách na konkrétní osoby se vybavují spíš ty pozitivní a veselé momenty, což bohužel nejde u tehdejšího vedení školy, které se stalo, na rozdíl od většiny pedagogů, strůjcem věcí, které ovlivnily náš život a naše postoje k režimu. V plné síle se nám to vše vrátilo v listopadu 1989, kdy jsme se zcela nečekaně potkali s mnoha spolužáky napříč třídami i ročníky už při prvním pochodu Jihlavou. Byla to naše generace, nezatížená traumatem roku 1968, která chtěla do světa, která chtěla být slyšet, která se bránila žít v absurdním světě a která se bránila lámání křídel i charakterů. Normalizace na Gymnasium Jihlava skončila zcela symbolicky jmenováním naší oblíbené profesorky Heleny Kučerové ředitelkou školy. Její památce bych chtěl tuto vzpomínku věnovat.

V Jihlavě 21.září 2019, Godzi